

Homilie 19 oktober 2025 29ste zondag door het jaar

2 Tim 3, 14-4,2: Verkondig het Woord, te pas en te onpas
Lc 18, 1-8: Zou God geen recht verschaffen aan zijn uitverkorenen?

Geachte Medegelovigen,

Bij de laatste homilie die ik voor U mocht houden, hadden we te maken met de verrassende en op het eerste gezicht moeilijk te doorgronden parabel van de sluwe rentmeester. Wonder boven wonder mocht hij rekenen op de sympathie van niemand minder dan Jezus. Maar bij nader inzien bleek die sympathie voor iemand die wij een ‘sjoemelaar’ zouden noemen, allesbehalve verbazingwekkend. Ze lag in de lijn van wat Jezus ook bij andere gelegenheden verkondigde: een keuze voor generositeit en een afwijzing van morele scherpslijperij.

Vandaag kregen we weer een passage uit dezelfde reeks van gelijkenissen en aanmaningen te horen. Lucas groepeerde ze over verschillende hoofdstukken die gewijd zijn aan Jezus’ predicatie tijdens zijn laatste reis van Galilea naar Jerusalem. Ditmaal was de tekst heel doorzichtig. Jezus richt zich duidelijk tot een publiek van wat wij ‘simpele volksmensen’ zouden noemen, landbouwers, veehouders en herders, allesbehalve geleerd, maar voorzien van een gezond wantrouwen jegens personen met macht, zoals belastingontvangers en rechters, die zij graag bestempelden als ‘corrupt’ en ‘lui’. In feite was het rechtswezen in die tijd over het algemeen goed ontwikkeld – dat weten we bijvoorbeeld uit de papyri van Egypte – maar dat er af en toe een omkoopbaar individu tussen zat, zal wel niemand verwonderen.

Wanneer Jezus de mensen ervan wil overtuigen nooit op te houden zich met hun rechtmatige verlangens tot God te wenden, maakt Hij een vergelijking met een arme maar taaie weduwe, zoals er toen vele moeten hebben rondgelopen. Zij was in een rechtsgeding verwickeld en ook al was de rechter te lui om haar zaak in overweging te nemen – hij bekommerde zich om God noch gebod, zegt Jezus – bleef ze aandringen tot hij het beu werd en van miserie toch een uitspraak deed. Welnu, aldus Jezus, als een corrupte rechter toegeeft aan het gezeur van een arme weduwe met te weinig middelen om hem om te kopen, hoeveel temeer dan zal de goede en rechtvaardige God niet geneigd zijn te luisteren naar Zijn kinderen die niet ophouden Hem om hulp te smeken. “Maar”, voegt Jezus er fijntjes aan toe, “zal de Mensenzoon bij zijn komst nog wel een dergelijk geloof op aarde vinden?” Het antwoord ligt uiteraard bij ons.

Dat alles deed me denken aan de ontwapenende woorden van een pastoor uit de streek, die zich richtte tot jongeren met geloofs- en levensproblemen. *“Als je met twijfels over God zit, zo sprak hij, vraag het Hem dan zelf!”* M.a.w., neem de nodige tijd om na te denken en te luisteren naar wat God je te zeggen heeft. God loopt immers niet weg en blijft niet doof voor degenen die Hem met hun vragen blijven bestoken.

Tot zover de nogal transparante evangelietekst van deze morgen. De eerste lezing was genomen uit de tweede brief aan Timotheüs. Ze heeft méér gemeen met de evangelietekst dan we zouden denken. Terwijl Lucas zich toespitste op de volharding in het gebed, het persoonlijk contact met God, heeft de Timotheüsbrief het over de volharding in het ware geloof en de nooit aflatende verkondiging ervan. Beide lezingen hebben m.a.w. als gemeenschappelijke noemer het doorzettingsvermogen dat van elke christen wordt verwacht.

Timotheüs was sedert Paulus' tweede zendingsreis, een van diens naaste medewerkers, die door zijn meester werd hij belast met allerlei delicate missies naar jonge christelijke gemeenten in Klein-Azië (het huidige Turkije). Nu Paulus voelt dat hij niet lang meer te leven heeft, geeft hij via deze brief zijn leerling nog een aantal instructies mee. Het probleem is dat die brief in werkelijkheid niet van Paulus zelf is, maar wel op diens naam staat: hij dateert van ongeveer een halve eeuw later. Door hem aan Paulus toe te schrijven, kon men hem meer gezag verlenen, een procedé dat in de Oudheid vaker voorkwam. Uiteindelijk doet dat hier weinig ter zake omdat het document wel degelijk ontstaan is in de kring van Paulus' leerlingen en nog diens basisideeën weerspiegelt, zoals een schilderij uit het atelier van Rubens dat niet van diens hand is, toch duidelijk de geest van de Meester kan uitademen.

Uit de brief blijkt dat de omstandigheden sedert Paulus' overlijden enigszins waren veranderd: het christendom had zich al flink verspreid en was bezig zich efficiënter te organiseren door eigen 'kerkelijke instellingen' uit te bouwen. Dat bracht met zich dat niet alleen het oorspronkelijk enthousiasme dreigde te verslappen omdat de organisatie belangrijker werd geacht dan het persoonlijk engagement, maar ook dat er allerlei kapers op de kust verschenen, personen met een verborgen agenda, die er vaak op uit waren zich een machtspositie binnen de gemeenschap te verwerven en dat soms deden door een heel eigen interpretatie van de leer te propageren.

Hoe dan ook, de schrijver van de brief (zogezegd Paulus) maant zijn

leerling (zogezegd Timotheüs) aan trouw te blijven aan de leer die hij van kindsbeen heeft gekend en zich toe te leggen op de studie van de Heilige Schrift, want *“al wat in de Schrift staat is door God ingegeven en nuttig om te onderrichten, te weerleggen, te verbeteren en op te voeden tot gerechtigheid”* (3, 16). En dan komt iets heel belangrijks: *“Ik bezweer U voor het aanschijn van God en van Christus Jezus, ...: verkondig het Woord, dring aan te pas en te onpas, weerleg, berisp, bemoedig, in één woord, geef onderricht met groot geduld. Want er komt een tijd dat de mensen de gezonde leer niet meer zullen verdragen. ... Zij zullen zich een menigte leraars aanschaffen naar eigen smaak en het oor afwenden van de waarheid om zich te keren tot de mythen. Maar gij, blijf nuchter bij dit alles, draag Uw lijden, doe het werk van een evangelist, wijd U geheel aan Uw dienst”* (4, 1-5).

Te pas en te onpas verkondigen: dat is iets dat ons, Vlamingen, minder ligt. Op dat gebied zijn we discreet, temeer omdat we daar soms slechte ervaringen mee hebben. Maar dat hoeft niet te betekenen dat wij er voor spek en bonen moeten bijzitten. En jammer genoeg gebeurt dat al te vaak. Zwijgen kan ook een vorm van lafheid zijn, of gewoon van onnozelheid. Laten we daar eens aan denken op deze **Missiezondag**.

Maar wat lees ik nog? Een menigte leraars naar eigen smaak, een afkeer van gezond denken en van de waarheid, een terugkeer naar de mythen, een culturele en geestelijke terugval en ... een kleine groep van wijze mensen die zich daartegen met hand en tand verzetten en gewoon hun werk doen!

Uit geleerde commentaren vernam ik inderdaad dat de Timotheüsbrief geschreven zou zijn rond het jaar 100. Naar het mij voorkomt, vergissen die zich. Volgens mij dateert die brief van 2025.

© Hans.Hauben@kuleuven.be